

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IEȘE ÎN FIECARE ZI.

Pe unu an 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe an 36 fr., pe șese luni 18 fr., pe trei luni 9 franci.

ANULŪ XLVIII.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicar

Sorisorii nefrancoate nu se primesou. — Manuscripte nu se retrămit.

N° 31.

Sâmbătă 9 (21) Februarie

1885.

Revindicațiunile Românilor.

BrașovŪ, 8/20 Februarie 1885.

În numărul fôiei noastre dela 6 (18) Februarie am arătat sub acestu titlu cum a început a cunoște și pressa din afară starea lucrurilor din Transilvania și Ungaria în adevărata ei lumină și cum s'a deochiat pretinsul liberalism maghiar înaintea străinătății. Totodată am citat un pasagiu dintr'un articol al revistei franceze din Paris „Revue du monde latin“ privitor la Transilvania.

Organul clușian al d-loră Bartha Miklos și Ugron Gabor „Ellenzék“, nr. 40 dela 18 Februarie a. c. se sênte foarte blessat prin observările noastre și ale revistei franceze și de aceea ne dedică un articol de fond, care are aerul de a ne nimici moralicesce, vrând a dovedi, că „minciuni“ scrie și „Gazeta“ noastră și cea din Paris, dacă susțin, că Maghiarii ară asupra pe Români.

S'a găsit cine se ne dea de minciună, tocmai estremiștii dela „Ellenzék“, cari și-au câștigat un renume neperitor, ca măiestri în arta de a sucî adevărul de câte ori în statul lor se sênte necesitatea de-a ațîța masele și de a turna oleiu în flacăra urei, ce au aprins'o ei în inimile cetitorilor lor față cu „dragii“ lor compatrioți români din ArdelŪ!

Este lucru comic, dacă un „Ellenzék“ care din chiar seninŪ a inscenat demonstrațiile odiose contra Românilor din Clușiu, ne impută nouă, că sub masca patriotismului am agită poporul ignorant români în contra națiunei maghiare.

Dar fôia maghiară își ia de astădată un avânt serios, neobișnuit în disputele ei cu noi, și cu fruntea încrețită, ca și când redactorul ei ar ședé pe fotoliul teribilului ministru-președinte, ne adresază o somațiune energică într'un lung șir de întrebări, provocându-ne ca să ne gândim bine și să răspundem la ele, dacă voim să mai fim socotiți în rândul omenilor de omenia.

Este caracteristic tonul celŪ observă „Ellenzék“ în articolul sêu. Fôia maghiară ne adresază întrebările ca și când ne-am afla pe banca acușătorilor înaintea juriului din Clușiu și redactorul ei ar fi acușatorul public.

Dar tonul, de care se servește „Ellenzék“ trebuie să-l punem în contul păcatelor noastre reciproce, de când sôrtea ne-a destinat să trăim împreună în aceste țeri. De aceea ni-l putem explica. Cei dela fôia Clușiană vorbesc cu noi ca cu o rasă inferioară, care este avisată la generositatea lor, și noi, cari n'am fost până acum destul de harnici spre a-le scôte acești gârgăuni din cap, trebuie să suportăm vrând nevrând acestu limbaj de stăpân.

În articolul amintit am reproducu următoarele importante șire din „Revue du Monde latin“:

„De câtva timp se fac încercări a atrage atențiunea diplomației europene, că Transilvania ascunde în sine un mare pericol pentru liniștea Orientului.“

„E adevărat că Români din acestu ținut protestază energică în contra purtării Maghiarilor. În fond, ceea ce cer locuitorii români ai Transilvaniei, cari formază majoritatea în această provincie, nu pare escesiv: ei ar voi o universitate română, libertatea de ași vorbi limba lor și

de ași profesa religiunea lor. Ei strigă, nu în contra dominațiunei casei habsburgice, ci în contra guvernului maghiar, care în disprețul justiției, a libertății, a bunului stmț, și în contra propriilor sale interese, a întreprins sarcina ne-realisabilă de a maghiarisa cu forța pe Români etc.“

„Ellenzék“ traduce pasagiul din urmă din revista franceză și observând că, „Gazeta“ l'a reproducu cu bucurie, dice:

„Nu scim cine a informat fôia franceză; dér oricine sê-o fi făcut, atâta e sigur, că a mințit. Așa e: a mințit. Suntem siliți a întrebuința această espresiune neparlamentară. Dcă omul calcă în tină eo ipso se mânjesce, oricum s'ar păzi. Astfel o pătim și cu anumite espectorări publicistice. Ele conțin atâtea neadevăruri bătătoare la ochi, așa de multu își turbură sângele născocirile ce le conțin, atâtea întortochieri de nimic cuprind, încât față cu ele este imposibil de a te folosi de limbajul fin obicnuit în societate bună.“

„Dice fôia franceză, că una din justele cereri ale Românilor ardeleni (mai bine dîsu ale Românilor ungureni, pentru că Ardelul nu mai există politicesce) e aceea ca să se pôtă folosi de limba lor maternă și de religiunea lor liberă și neîmpedecăți. Fôia franceză este dér astfel informată, că guvernul unguresc nu ertă Românilor, ca să vorbescă în limba sa maternă și să împedecă liberul exercițiu al religiunii sale.“

„Ce însemneză acesta? Să ne răspundă „Gazeta.“ Adevărat e că Români din Ungaria, n'au libertate de limbă și de religiune? Nu este acesta cea mai necalificabilă, cea mai de jos și cea mai prôtă minciună? Care lege și ce fel de ordonanță opresce pe Români dela aceea, ca să se folosescă de propria sa limbă maternă, acasă, la vatra familiară, pe stradă, în atelierul lui, în scôla și în biserică, în viața societară și individuală, în industrie, comerț, și în pressă și în literatură? Dér ore nu se pôte folosi el de limba lui încă și în adunările municipale? Nu și în viața comunală? Nu sunt ore comune întregi, officii solgăbirăscă și notariale, unde Români nu scie nici o bôbă unguresce, ci vorbesce numai în limba lui?“

„Dér ore de religiunea lor se atinge cineva? Nu și cultivă în libertate greco-catolică și greco-orientală cultul lor? Cine supără pe popii lor? Cine se légă de bisericile lor și de organizațiunea lor bisericescă?“

„Provocăm pe „Gazeta“, pe redactorul ei, să provocăm sêrbătoresce: să ne răspundă dca aceea ce în privința acesta a scos la lumină fôia franceză, nu este cea mai ordinară clevetire, cea mai grôsă minciună? Și să ne mai răspundă: dca crede, că este demnă de un bărbat de onore acea procedere, că pre când cu bucurie înregistrează clevetele fôiei franceze, ce-ți turbură sângele, p'atuncitotdeodată le primesce de ale sale, ca pe nisce fapte adevărate și reale, pe când nici un cuvânt din ele nu este adevărat?“

„Și să mai răspundă „Gazeta“: unde, prin ce, și cum maghiarisează cu „puterea“ guvernului maghiar, același guvern maghiar, care a creat asemenea legi după cari toate poporele din Ungaria se bucură de-o deplină libertate de presă, de scôle populare și mai înalte ce le au cu suțele și pre când legile se publică și în limba lor, în scris și prin graiu viu?“

„Să ne răspundă „Gazeta“ în ce consistă acea maghiarizare, cu „forța“?

„Să ne răspundă și să se gândească bine, căci dca va tăce; vom fi siliți a interpreta acesta astfel, că avem de a face cu asemenea omeni, cari stau în afară de acea categorie, pe care o numim categoria omenilor de trebă și de omenia.“

Trebuie, că se sêmtă foarte sigur cei dela

„Ellenzék“ de consêntementul omenilor „de trebă și de omenia“ ai ocârmuirei, cari sunt dator a păzi legile și a-le publică în toate limbile, dacă ne amenință cu nota imoralității pentru casul, când nu i-am răspunde.

Ei bine, ca să scăpăm de anatema omenilor din buna societate dela „Ellenzék“ ne vom încerca a-i răspunde așa după cum taie capul pe nisce „olah“ cari nu se sfiesc de a trage la îndoială bunăvoința și omenia celor dela putere față cu ei și cauza lor.

CRONICA POLITICĂ.

Intr'o ședință a camerei deputaților din Pesta, cu ocasiunea debaterii proiectului de lege pentru reforma camerei magnaților, opozițional Desideriu Szilagyi combătându acel proiect scărmană cum se cuvine pe ministru președinte Tisza. Foile guvernamentale s'au făcutu foc și cătran asupra deputatului opozițional, atacându-l într'un mod atât de necuviincios, încât „Budp. Tagbl.“ constată că foile mameluțe au degenerat cu totul moralicesce, mai cu sêmă cele scrise în limba germană, ne mai având nici urmă de simț de dreptate. Aceste țiare, dice fôia opozițională, totu astfel tracteză cu toate poporele și națiunile; au semănatu ura și disprețul în țera și împjurul ei. Cu naționalitățile nu se pôte ajunge la o înțelegere și pace, fiindcă acele țiare nu sciu decât să le defaime și să le batjocuresc. O ligă în contra pressei guvernamentale este negreșit necesară pentru existența Ungariei.

Va să dică organul opozițional unguresc e convins, că agitatorii și turburătorii sunt cei dela foile mameluțe. Un lucru însă a uitat „Budp. Tgbl.“ să spună, adică, că scorpiele care rod la existența naționalităților și cu acesta la existența Ungariei sunt foile unguresc din ArdelŪ.

Asupra corespondenței dintre România și Turcia în privința pretențiilor României — amensurat convențiunei — d'a i se restitu cheltuelile de întreținere a prizonierilor de răboiu turci și pe de altă parte în privința pretențiunei Turciei asupra rămășiței din tribut, „Pol. Corr.“ anunță că Pôrtă nu atribue acestei cestiuni nici un caracter politic, ci o consideră ca o cestiune tehnică ce are să se resolve pe baza dreptului internațional. Se speră că Pôrtă e dispusă a rezolva pretinștea cestiunea, așa că bunele relațiuni ce există între cele două guverne nu voru puté fi atinse întru nimic.

Cu totă pretinștea ce se observă ea există între Franca și Italia, când e vorba de Tripolis și uită și una și alta din aceste două puteri de bunele relațiuni dintre ele. Foile din Roma își exprimă temerea, că Franca vrea să ocupe Tripolisul spre a se despăgubi pentru ocuparea Massauahului. Se dice că ministrul de esterne Mancini ar fi declarat, că Italia n'ar putea privi în liniște această ocupațiune. Prin recompensări și împărțeli însă voru sci să rămână totu bun pretinș.

Luptele dintre Francesi și Chinesii se urmază cu mare înverșunare. O telegramă a generalului Briere de l'Isle datată 14 Februarie n. dă următoarele amănunte despre luarea Lang-Sonului: În 12 Februarie dimineța Francesii au dat un atac asupra numeroselor trupe chineze, care ocupau pozițiuni foarte tari având mai multe forturi bine armate cu artileria. Lupta, care a fost înverșunată, a durat până sêra și se termină cu o strălucită izbândă a Francesilor. Intunecul și timpul rău favorisară fuga dușmanului, care a fost cu totul zdrobit. Perderile franceze sunt dela 9 Februarie 39 morți și 222 răniți. După un cumplit măcel, Francesii au intrat în Lang-Son, cantonându la 3 klm. în dosul Lang-Sonului pe șoséua din spre China.

Conferența Congului.

Conferența Congului din Berlin și-a terminat lucrările. Se anunță că în săptămâna viitoare va fi încheiată printr-un act final. Ea s'a intrunit la 15 Noiembrie a. c. și au luat parte la ea toate marile puteri europene, apoi Spania, Belgia, Asociațiunea africană internațională și în calitate de consultători o mulțime de experți, călători în Africa, misionari științifici, între cari și renumitul Stanley. Problema acestei conferențe a fost de a asigura libera navigațiune și comerțul liber în anumite ținuturi ale Africei, de a estinde și asupra riului Congo stipulațiunile stabilite de congresul din Viena și practicate deja cu privire la Dunăre, în fine avea să definească teritoriile nestăpânite de nimeni, și să hotărască sub ce condițiuni se pot lua cu dreptul aceste teritorii în stăpânire de diferitele state.

În cea mai bună înțelegere conferența a rezolvat cestiunea libertății navigațiunii și a comerțului și a hotărât desființarea slăviei în ținuturile africane. Dar în dată ce s'a tractat de acuzițiunile diferitelor puteri, s'au ivit dificultăți mari în conferență. Statul care s'a opus mai mult a fost mica Portugalia.

Înainte și pe timpul cât a durat conferența africană, Germania și Anglia ocupară și anectară pe întrecute teritorii în Africa. Germania proclamă protectoratul său peste teritoriile dela litoralul apusanu al Africei: Angra-Pequena, Bageida, Little-Popo și Camerun. Anglia răspunse prin nouă incorporări de teritorii mai ales la marea sudică. La 6 Ianuarie sosi scirea despre ocuparea ținutului Pondo-Land de Anglia. Ce privește riul Niger referințele au rămas totuși cele vechi, der s'a proclamat libera navigațiune pe el. În privința acesta și a nouelor acuzițiuni nu se uea părerea reprezentantului englesu cu a celorlalți. În cele din urmă totuși s'a stabilit o înțelegere ca fie-care putere, care pe viitoru va ocupa, va câștiga seu va lua sub scutul seu v'unu nou teritoriu la litoralul continentului africanu să facă arătare despre acesta celorlalte puteri; asemenea se obligară toate puterile de a institui imediat în teritoriile ocupate o autoritate, care să fie în stare, de a apăra drepturile câștigate, libertatea comerțului și a transportului.

Anglia a arătat multă moderațiune, numai Portugalia a redicatu pretensiuni mari, cari au împiedecat lucrările conferenței. Acastă mică putere atata a stăruit și a protestat, până ce a căpătat în fine dela conferență teritorii însemnate la litoralul apusanu al Africei spre nordu și spre sudu dela gura Congului. Teritoriul Portugaliei se mărginesce cu acela al Franciei, care încă a căpătat o buca bucată.

Asociațiunea internațională africană a jucat un rol însemnat în conferență, ea a fost recunoscută de toți, ca una ce promovă civilizațiunea în aceea parte a lumii. Acastă Asociațiune a dat viață statului Congo care a fost recunoscut de toate puterile reprezentate în conferență. Asociațiunea africană a fost mult combătută de Portugalia, până în cele din urmă și acesta a încheiat cu președintele ei unu tractat în 14 I. c. încă înainte de a se proclama oficialu existența noului stat Congo, ce-lu stăpânesce aceea Asociațiune. Și cu Franța Asociațiunea a avut unele dificultăți, cari însă s'au înlăturat prin unele concesii și cesiuni de teritorii reciproce. Franța, care a fost convocată împreună cu Germania conferența, a stăruit în fine ca și Portugalia să se impace cu Asociațiunea.

Conferența africană din Berlin se va încheia în cea mai bună înțelegere puind în viață statul Congo, care va fi baza dezvoltării viitoare în interiorul Africei și a executării hotărârilor conferenței. Prin acesta a intrat în șirul cestiunilor ce agită diplomația statelor mari europene și cestiunea africană și este mare întrebare, dacă și în viitoru puterile coloniale concurente se vor înțelege așa de bine ca acuma, la conferența Congului.

Paris, București, Plevna, Chartum.

Reproducem după »Românul« următorul interesant articol:

»De obicei, Francesii nu călătoresc mult; când însă unii dintr'ênșii se otărăscu să ia lumea în capu spre sora-résare seu spre sora-apune, apoi se te ții atatu la lungimea călătoriei cât și la isprăvile ce face »Franțuzul« p'acolo pe unde conăcește.

»Printre Francesii călători nădrăvan, se va înregistra d'aci nainte în fruntea și înaintea multora diaristul Olivier Pain, ađi ministrul afacerilor străine al Mahdiului, consilierul intim al acestuia, fostu comunistu, fostu secretar de stat al afacerilor străine în comuna Parisului; fostu deportat în Noua Caledonia; fostu supus elvețianu; prietinu al lui Rochefort și al lui Osman-Pașă; mușteriu al cofetariei Capșa din București și al cafenelei din colțulu strădei București, dela Turnu-Măgurele, de unde datu impegurabulu borsos dințele din Plevna; prizoneru în Rusia, condamnatu la

morte și scăpatu de împăratul Alexandru II; diaristu în Paris, și în fine ex-corespondentul al diarului »Le Figaro« din Paris, înainte d'a se sui pe trepta onorurilor africane. Amu uitatu unu titlu: e părinte de familiă cu trei copii pe care-i iubesc la nebuniă... de departe, și cari suntu la Paris. Acesta-i Olivier Pain care, furiosu pe Englesi din cauza miseriloru ce-i făcuseră véra trecută când plecă din Cairo spre Chartum, voiesce acum să-și răsbune și reușeste mai mult decât ar fi cutezat el însuși să dorască seu să viseze.

»Ministru al afacerilor străine și consilieru intim al Mahdiului!! Înca o treptă, și Oliver Pain se face Mahdiu, unu felu de Mahometu venindu să predice voințele lui Dumneșeu (în care Pain trebuie să cređă adăncu topeniă!) Cei cari l'au văđut și cunoscut în București și-lu închipuiescu cu greutate, pe desperatul de Pain, psalmodiându pe nemăncate cuvintele Coranului fanaticiloru Sudanesi.

»Și adică de ce nu? Óre Teodoros, băiatul lui Grigore islicarul din casa căminarului Tache Ghica, și alu Sofiane, jupănesa din casa coconei Lucsandra Cămpinenu, n'a ajunsu domnu și împăratu alu Abisiniei? Óre, după cum spune principiile Ioan Ghica în »Scrișorile« seles, acestu ștregaru alu Bucureștilor și în urmă îngrijitoru harnicu alu moșielor Secara, Pétra, Voevoda și Lisa din Teleorman, nu deveni în urmă putericul Negus (rege) alu Abisiniei, care scria în 1862 reginei Victoria o scrisóre cu formulele vechilor boieri și negustori români: »Mai întâiu cercetez despre scumpa d-vóstră sănătate ca aflându-se pe deplinu, forte să mă bucuru, că și noi din mila pronie (cei bătrênți citiți, ăicu acum: pré înaltul creatoru) suntemu sănătoși.....?»

»Prin urmare, pentru ce Oliver Pain nu va pute, totu în partea locului, să ajungă Mahdiu, decă nu Negus? De vreme ce Tudorache seu Teodoros, înfingându-și sdravănu mânilu în pèrul norocului, s'a ridicat până pe treptele suverane, de ce să nu pótă și Olivier Pain, care — »Le Figaro« o spune — a făcutu de atâtea ori pe dracu ghemu, să bage în capulu Sudaniloru că elu scie și se pricepe și mai bine decât actualul Mahdiu să-și vére degetile în ochii Provedinței mahometane, pentru a le spune cele ce se petrecu întrênsa, cu privire la fericirea deplină a Mahometaniloru?»

»Amicii lui Pain din Paris și cunoscuții seii din România (cărora, nu e vorba, Escelența Sa africană, ministrul actualu al Mahdiului, le-a lăsat pipărate amintiri), așteptă cu nerăbdare telegrama care le va spune că Olivier Pain e Mahdi alu Sudanului, reformatoru al Africei, și alte multe titluri ce Pain nu va uita să-și adauge, când va scrie reginei-impărătese Victoria și-i va vesti suirea sa pe cămila sântă a Mahdiului, adică pe tronulu Sudanului. Noroculu e orb; Tudorache — regele Abisiniei — care cunoscea pe de rost formulele și dictonele bucurescene, și-o fi ăis adeseori că noroculu în multe rânduri, »când te apucă multu te ține.« Pain împărtășese ađi sdravenu aceeași credință.

»Însel.. E unu însel care pôte schimba fața lucrurilor și da de-a-tumba pe ministrul actualu al Mahdiului. Adică?! Vr'o ită constituțională care s'a incurcat? vr'o vijeliă parlamentară, provocată de o maiori-tate indocilă? — A! nu; în Africa nu-să asemenea incurcături; lucrurile mergu mai ibrisim decât ori și unde. Acelu însel se referă la unu compatriot al lui Pain, care e ca unu felu de ministru de finance și de rășoiu al Mahdiului, căpitanul Vêret.

»Aci e aci! Decă proverbulu »corbu la corbu nu-și scote ochii,« e adevăratu în alte împregiurări, apoi când e vorba de doi pișcheri într'o cetă de nătângi, pișcherii se mănăncă de zor, și-și scot ochii cu infocată plăcere. Esemplele sunt multe și tipice în acastă privință. Două numai care ne privescu: decă Ahmet-pașă, adecă francesul comite de Bonneval în 1748, și d. de Valcroissant în 1771 nu aveau pe lângă ei și în contra lor compatrioți, de sigur și celu dinteu și celu d'alu doilea deveniau... ghiciți ce? Nicu mai mult, nicu mai puțin, decât Domni ai Țării Romănesci. Nu inventu; documentele sunt de față și spanu întocmai cele ce scrișeu mai susu. D. de Bonneval și d. de Valcroissant erau în secolulu trecut cee ce fu Tudorache, băiatul lui Grigore islicarul dela Gherghani, și ceea ce este Olivier Pain, diaristul parisianu: aventurier de mâna întâiu cari-și ăicu când suntu învêțați ca Pain: aut Caesar, aut nihil, seu când sunt cam neciți ca Teodoros: ori Stanu, ori căpitanu; și pe urmă dau razna cu ochii închiși (vorba vine așa, căci în realitate îi făcu în patru, în 8, în 48) unde o eși să esă!

»Es regi, Mahdi, Negus, împărați!

Gionu.

SCRILE DILEI.

Joiă viitoare, 14 Februaru v., după cum suntemu informat, se vor începe întrunirile literare ale d'amelor în sala cea mare a Gimnasiului. — Auđim bu plăcere, că biblioteca înființată în timpul din urmă pe sema domnelor și domnișorelor noastre este bine

cercetată. De bună sémă acastă instituțiune va avé rezultatele cele mai mulțămitoare.

—0—

O monstruoasă crimă s'a comis în apropiere de Rășinari. Locuitorul din acea comună Nicolae Ciucianu a fostu greu rănit de nisce făcători de rele necunoscuți în munții Rășinariilor, aruncat într'o colibă, căreia apoi tâlharii i-au dat focu, espirându sèrmanul omu în flacări. Rudele ucisului au făcutu arătare de-a dreptul tribunalului.

—0—

Adunarea generală a reuniunii sudungare pentru cultura albinelor, ținută în Timișóra, a hotărât să róg guvernulu, în vederea marei provisiuni de miere, a atrage prin consulu atențiunea stèrnătății asupra depositelor ei de miere și să se pună în legătură cu bursa de mărfuri din Pesta.

—0—

Citim următoarele în »Liberalulu« din Iași: »Unu comitetu de profesori s'a instituit de curéndu pentru a serba alu 50-lea anu dela întemeierea Academiei Mihăilene devenită astăđi »Liceulu Naționalu.« Acestu comitetu a adresat următorul apel:

»Prin inițiativa unui număr de profesori ai școlor publice din Iași s'a instituit unu comitetu în scopu de a organiza o serbare aniversară pentru đioa de 16 Iunie a. c. cându se implinesce anul alu 50-lea dela inaugurarea academiei Mihăilene, care se făcu în Iași în đioa de 16 Iunie a anului 1835. Cu acastă ocaziune comitetulu a decisu a publica unu memoriu asupra istoriei școlor noastre și în acelașu timpu a forma și o esposițiune de cărți și manuscrite vechi, privitoare în generalu la învățământulu nostru din trecut până la anul 1860. Subscrisulu este convinsu că și d-vóstră aprobați asemenea inițiativă a corpului didacticu, și că merită a aminti generațiunei actuale o frumoasă epocă de deșteptare națională, de aceea vine a vé da acastă informare și a vé ruga să bine-voiți a participa la lucrările acestui comitetu dându-i prețiosulu d-vóstră concursu.»

—0—

»L'Indép. roumaine« dá durerósa scire, că d-șóra Bărsescu a fostu atinsă de o maladiă de inimă, în timpul reprezentațiunei a doua ce a datu în Cernăuți. Medicii au obligat-o să-și suspendeze ciclulu reprezentațiuniloru.

—0—

Cetim în »Poporul« din București: »Unguriloru le trebuie acum de curéndu oi, capre, lână și alte produse ale acestor animale. Decu, pentru acesta au deschis granițele, suprimându dintr'unu cuventu episootia ce ei pretind că ar exista în România; fiindu însă că vite cornute au destule în mijloculu lor și nu le mai trebuie dela noi, pentru asemenea episootia e menținută.

—0—

Ministrulu grecescu și-a dat demisiunea, ne mai voindu camera să-i voteze încredere și mai departe. Se pare că convențiunea comercială ce voia să o încheie cu Austria i-a adus căderea.

Balulu român din Clușiu.

Clușiu, 16 Februaru 1885.

Domuule Redactoru! Referitoru la întrebarea d-vóstră, ce ați pus-o în notă la telegrama din Clușiu cu privire la toastele ridicate cu ocaziunea ținerii balului, m'î permitu a vé descrie pe scurtu decursulu acelei petreceri sociale și a resuma în puține cuvinte și toastele de sub întrebare.

Conformu anuniurilor de mai înainte, inteligința română din Clușiu a aranjat la 12 Fauru n. unu concertu împreunatu cu balu, cu scopu de a se mări fondulu școlei de feițe, ce se va înființa în Clușiu. Începutulu a fostu pus pe la orele 7¹/₂ séra, cu toate acestea abia după 8 ore a începutu a se aduna cu încetul publiculu din locu și vr'o 2 familii din juru. Petrecerea a fostu forte slabu cercetată, nicu chiar familiile române Clușiene nu au luat toate parte, ér din provinciă mai nimene. Nu sciu care să fi fostu cauza acestui neinteresu decă'lú potu numi astfelu; m'î presupunu însă că în urma prigoniurilor pornite în contra Românilor aci în Clușiu în anul trecut, publiculu de afară se teme de scandale noue, și consideră Clușiuulu ca celu mai periculosu orașu pentru petrecerea și viața socială romănescă; se pôte, însă acesta temere nu o află chiar deplinu fundată.

Cam pe la orele 8 și jumătate s'a începutu concertulu. Primulu punctu alu programei a fostu poesia decedatului artistu român Porumbescu »Tricolorulu,« întonată cu bunu succesu de corulu junimei sub conducerea maestrului de cântu I. Oberti.

Alu 2-lea punctu a fostu o fantasiă poporală de A. Glogoveanu »Pe malulu Oltului,« executată pe pianoforte de d-șóra Ana Popu. Acastă piesă a fostu executată cu multă artă de gentila domnișóra și freneticu aplaudată de publiculu ascultătoru. Alu 3-lea punctu a

foști o poezie a lui Iosif Vulcanu „De est Român odată, rămân tu tot Român,” declamată cu simțământ și corectă de d. Leone Scridon, jurist. Alu 4-lea punctu a fostu din Briccialdi »I Vespera Sicialiani,« dnetu pentru flaută, executat de d. Octaviu Boeriu jurist și Alesandru Andressi medicinist. Executarea a fostu foarte bună și viu aplaudată din partea publicului; cei ce cunoscū musica laudă talentul multu promițetoru alu acestorū tineri, cari fără instrucțiune din partea cuiva au executat cu totă acuratețea acestă piesă grea. Ar fi de dorit ca dēnșii să cultive și mai departe talentul musicalu cu care sunt inzeștrați. Alu 5-lea punctu a fostu din Ch. Beriot »Concerto« (d-dur) Op. 27 pe violină cu acompaniamentu de piano, executat de d-șorele Sidonia și Ana Popu. Acestu punctu din programu a culminat intru tôte, executat fiindu pe violină in modu de admirat din partea d-șorei Sidonia Popu, carea cu dreptu se pôte numi artistă, și națiunea română se pôte mândri, că din sinul ei au răsăritu așa flori, cu cari și cea mai cultă națiune s'ar puté lauda posedându-le; talentul musicalu alu acestorū douē d-șore este cunoscutu fră de multu chiar și inaintea publicului străin și merită totă lauda atātū nisiunțele d-lorū de a se perfecționă in acestă artă frumoasă, câtū și cu deosebire zelul părinților d-lorū, dându-le o crescere atātū de exemplară, și dēmnă de urmatu. Alu 6-lea punctu a fostu din V. Alesandri »Cântecul giutei latine,« intonat de corul junimei. Ințrega programă a fostu foarte bine executată și viu aplaudată de publicul ascultătoru.

Indată după finitul programi s'au depărtat scaunele și s'a pregătitu sala, frumosu decorată, pentru jocu, pe care inimele tinere ilu așteptau cu atātă doru. Musica a intonat: »Ardelena« și tinerii s'au aruncat cu multu focu in șirul viou; se citea pe fețele tuturor indestulirea, plăcerea și simțământul curat românesc, danțându acestu jocu frumosu naționalu. Acesteia au urmat Valse, Quadrille, Polca etc. etc., cu multă precisiuna și frumseță s'au jucat și 2 Romane de cam aproape 30 părech. In scurtu petrecerea a fostu foarte animată și veselă, mai multu ca o petrecere familiară, — dovadă e că de multu timpu nu s'a danțat ințrega ordine de danțu (16 puncte) ca in anul acesta, și multu nicăși aducū aminte să mai fi petrecut vr'odată ințregu publicul fără excepțiune până la orele 6 din ziua, când cu toți pre mulțumiți că și-au petrecut așa escelent, cu suvenir plăcute s'au depărtat.

In decursul pauzei marī 13 tineri in costume istorice au jucat cu mare precisiune și eleganță jocurile nationale »Călușerul« și »Bătuta.« Acesti tineri merită totă lauda, căci s'au pregătitu ințr'atātă, încātū toți au admiratū eleganța cu care au jucat aceste jocuri frumoșe, dēr ostentitōre.

In timpul acestei pauze marī, ințregu publicul s'a intrunit la o mēsă comună in sala de mănecare, in decursul căreia s'au ținut mai multe toast, ér musica ne delecta cu melodii nationale. A toastat de primadată d. Președinte alu balului, salutând in numele comitetului arangiatoru pe oșpeții cari ne-au onorat cu prezența in acea sēră. Indată după d-sa și-a cerut cuvântul unu onorațorū maghiarū accentuând că numai prin ințrățirea acestorū douē națiuni poporele conlocuitoare se voru puté ferici, voru prospera dēnșele și patria comună. Acestu onorațorū i-a răspuns d. avocatul din Deșiu Dr. Teodorū Mihali, accentuând că până când nu ni se va da satisfacțiă vătămării de erī-alaltăeri (ințelegândū prigonirile și scandalele pornite pe față contra noastră) nu pôte fi vorbă de împăcare. (Pôte pentru asta telegramele din Clușiu ale biroului de corespondență din Pesta nu au amintitū nimic de toastul d-lui Mihali; dar toastele d-lorū Coroiăn și Dr. Silași, despre care amintesc telegrama lui „P. H.“ in ce sensu au fost ținute? — Red.), căci Românul nu pôte uita insultările ce i se fac pe nedrept și așteptă dreptate. In acestu sensu a răspuns onorațorilor maghiari, cari toți pe rând accentuau ințrățirea, și d. capelanu gr. cat. Vasiliu Podobă, amintindū că până când confrății maghiari nu ne voru concede a ne desvolta și noi și a ne cultiva limba noastră propriă, până când nu vomu avē drepturi egale cu dēnșii pe tôte terenele, nu pôte fi nică vorbă de împăcare; și chiar decă amū sci — dice d-sa — că numai cunoscēndū și sciindū limba maghiară vomu putea merge in raiu, mai bine mergem cu toți credincioșii bisericilor noastre in iad etc. Toastele d-lorū Truța și Rațu au fostu mai moderate, dēr și d-lorū au accentuat — ca condițiun de împăcare, — libertatea și egalitatea, fără cari acestă dorință nică când nu se va puté realiză. In fine vice-președintele balului mulțamind in numele comitetului tuturor acelora, cari au contribuit ințr'unu modu séu altul la reușita concertului și petrecerei, precum și — in numele junimei — inteliginței din Clușiu pentru căldura și bună-voința, cu care au primit junimea isolată prin desființarea societății »Julia« in sinul ei, urându'i mulți ani, declară pauza de incheisă. După acesta tinerii s'au aruncat érăși in unțele voioșe ale jocului, ér bētrānii și-au petrecut mai de-

parte impreună, comunicânduși reciprocū ideile și părerile cu onorațorii maghiari, cari ne'au onorat cu prezența d-lorū la acestă petrecere.

Cam pe la 2 și jumătate ore câțiva tineri universitari maghiari beți, cu o cutezanță de ne mai pomenitū, nu prin ințrarea regulată ci pe din dērēptu au ințrat in sala de mănecare, cu scopu de a ne conturba petrecerea și a provoca érăși scandalu după datina lorū, au fostu însă provocați de vicepreședintele balului a părăsi sala unde dēnșii n'aveau dreptu a ințra nefiindū invitați, ei însă lipsiți de orī ce bun simțu, opunându-se au fostu dați afară prin poliția, ér a doua și pedepsiți, după cum se aude, fiecare cu câte 25 fl. amendă séu 5 zile areștū. Acesta a fostu in liniamente principale decursul petrecerei din cestiune.

Inainte însă de a fini, nu potū trece cu vederea cununa de dōmne și domnișore, care ne-au ințrumșetat petrecerea. Acolo amū vēdūtū in costume frumoșe romānesci pe d-nele Coroiăn (costumu din Muntenia,) Isacū (din Dobrogiu,) Podobă (costumu elegantu din Moldova) și d-șora Rațu din Turda in costum țărănescu din Ardélū, astfel încātū tôte porturile nationale au fostu reprezentate in petrecere, mai departe erāu prezente d-nele: Poppū Alexiu, Poppū Leontinū, Poppū Emericiū, Roșescu, Truța, Rațu din Turda, Mihali din Deșu, Bozacū din Mocī etc. etc., tôte in costume frumoșe; apoi d-șorele surorī concertante Ana și Sidonia Poppū, d-șorele Poppū Leontinū, d-șora Manu din Zelău, d-șorele Roșescu, d-șora Lăpușteanu, d-șora Janky, d-șorele Rațu din Turda, d-șora Letiția Popu din Clușiu etc. etc. tôte in costume elegante și cu gustu ințocmite.

Dinu.

O Intēmpinare.

Făgărașu, 17 Februaru n. 1885.

Domnule Redactorū! Ne rugămū a publică următoarele:

Față cu cele cuprinse in corespondența apărută in »Gazeta Transilvaniei« Nr. 26 a. c., cumcă la inmormēntarea sēvărșită la 30 Ianuariu n. in Făgărașu, părintele adm. protopopescu Iuliu Danū ar fi fostu opritu din partea poliției a nu funcționă la aceea inmormēntare și că ar fi fostu amenințū cu arestare in casu când ar funcționă, in interesul ordinii și alu serviciului publicu subscrisa primării dechiară, ca cele șise mai susu suntū cu totul neadevurate, ci tocmai din contră păr. adm. prot. ar fi fostu cu totă tăria sprijinitu din partea noastră ințru implinirea serviciului séu, dar dēnsul pentru in-cunjurarea și a celui mai micu inconvenientu a dechiaratū că nu voiesce a servi la aceea inmormēntare și așa ințervenirea seriōsă a primăriei și a poliției a devenitū superfluă.

Primăria comunei mare:

Szabó Károly,
albiró.Trepohes,
rendőr tanácsos.

L. S.

Din parlamentul român.

(Senatul)

Ședința dela 9 Februaru. — După insistența d-lui Boldur-Lătescu, i-se acordă, in fine, cuvântul pentru a-și desvolta interpelarea privitoare la clerul mireanū. Reamintescē cuvintele regelui dela deschiderea sesiunii corpurilor legiuitoare in privința clerului mireanū: de asemenea reamintescē și promisiunile făcute de pe banca ministerială, fără ca de atātă vreme să fi vēdūtū măcarū o tendință spre realizarea acelorū promisiuni. D. interpelatorū rōgă pe d. ministru alu instrucțiunei publice a face, ca șortea preoților de mir să fie câtū mai curēndū imbunătățită, căci nemulțămiriile suntū mari și acute. D. ministru Sturza declară că nu cunoscē cestiunea in fondū, fiindū numai de trei zile la departamentul cultelorū; promite însă că se va ocupa de ea. Senatulū, mulțumitū cu atātă, trece la ordinea zilei. D. Vergati se sue la tribună pentru a-și desvolta interpelarea sa adresată totū d-lui ministru alu instrucțiunei publice privitoare la școle. D-sa arată starea miserabilă in care se află școlele, atātū din punctul de vedere moralu câtū și din celū materialu; suntū comune rurale in cari nu se vēdū urme de școle. In ce privește orașele, deși legea prevede a se înființă gimnasia in tôte capitalele de județe, suntū totuși o mulțime din ele cari nu au decātū 4 clase primare. D. ministru Sturza recunoscē starea de inapoiare a învățământului din țară, care nu pôte fi comparatū cu celū din străinătate și nică cu celū dela noi dinainte de 1864, când școla dedea nu numai instrucțiune ci și educațiune, caractere. Promite că va face totul pentru a aduce imbunătățiri.

(Camera)

D. C. Disescu anunță d-lui ministru de esterne o interpelare relativă la deschiderea granițelor, căci, spune d-sa, s'a anunțatū că granițele s'au deschis pentru capre și oi, nu însă și pentru porci. Cere dar a sci motivul acestei deosebiri.

D. ministru Cămpineanu răspunde că guvernul n'a pututū încă să posede tôte detaliile și că va răspunde când camera va voi. D. Cogălniceanu spune că guvernul se nu se înșele in privința deschiderii granițelor, căci oile noastre cele din Dobrogea mai alesū

suntū bolnave de gâlbéază, și n'ar trebui să fie aduse in munți pentru a îmbolnăvi și pe cele sănătoșe.

D. C. Disescu declară că va așteptă răspunsul d-lui ministru.

Balul Român din Viena.

»N. fr. Presse« dela 16 Februaru n. scrie următoarele:

De când România a ințrat in rēndul regate-lorū europene, s'a desvoltatū plinū de strălucire și balul Românilor arangiatū fu fiecare anū, o aparițiune istorică a carnavalului, care in totū casulū merită cea mai deplină considerațiune a istoricului culturai. Dacă mai inainte simplu se raporta despre balurile Românilor că au reușitū, acum trebuie să constatămū cu adevăratū că trebuie să se socotescă ințre cele mai frumoșe baluri ale Vienei. Asta s'a doveditū erī din nou. Salele reuniunei musicale n'au fostū, ce e dreptū, așa de pline ca la alte serbări, dēr apăruse o societate alésă, care a danțatū cu o vioiciune sudică.

»N. fr. Presse« amintescē apoi pe distinși oșpeți — somitășii Vienei — cari au participatū la balu, precum ne-a raportatū și corespondentulū nostru, și și incheiă cronica sa astfel:

»Forțe originalu a fostū darulū damelorū: o tamburină cu unū colibru încântătorū. Ea a fostū totū cu atātă surprisă primită ca și dedicațiunile »Stelldichein« polca francesă de Eduard Strauss, »Visuri« vals și »Nunta Țărănescă« cuadril de Teodorū cav. de Flondorū, precum și »Promenada« și »Hora Veseliei,« dedicate arhiducelui Rainer, de Constantinū cav. de Buchentahl. Danțulū a fostū deschisū, la sunetele nationalei »Hora,« de patronesele Maria Dumba, Matilda Hardtmuth, Coelestina de Oppolzer, d-na Diamantidi și d-șora Hardtmuth. Cātū timpū a duratū, nu putemū spune hotărītū. Unū lucru pare sigurū: Dacă va ințreba cineva pe vre-una din in-cântătoarele danțuitoare de erī: »Ce cugetați despre România?« atuncī ochii ei se vorū lumina și va răspunde: »Vē voi spune la viitorulū balū alu Românilor.«

SCRIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. alu »Gaz. Trans.«)

Pesta, 20 Februaru. — Adunarea generală a reprezentanței capitalei a hotărītū in unanimitate să felicite printr' o deputațiune pe ministru-președinte cu ocaziunea jubileului dela 2 Martie; mai departe să trimetă o adresă de felicitare lui Jokai cu ocaziunea aniversării de 60 de ani a nascerii sale.

Viena, 20 Februaru. — Conferința episcopilor s'a ințrunitū pentru ca să desbată cestiunea Congrua. Au fostū reprezentate 32 de diocese. Președintele este cardinalulū Schwarzenberg. Desbeterile se ținū secretū.

DIVERSE.

Unū infamū. — Individulū A. P. de profesiune cărciumarū, cu locuința pe strada....., in Galați, ia in casă-toria o fată orfană, pe care unū tutorū alu séu o inzeștrase cu suma de 2000 lei, o casă și altele. După unū anū de căsniciă, in care timpū barbarulū P. trata pe șermana femeie in modulū celū mai neomenosū, acesta nasce unū copilū. Pe când nenorocita mamă să afla in cea mai anevoioșă situațiune a lehziei, nedemnulū ei soțū introduce in casă o concubină a sa cu care se ințreținea încă de multū. Soția sa, firesce, a trebuitū să se revolte contra acestei blestemății, lucru de care profită P. pentru a reincepe contra-i obicinuitele tratamente, dēr de astădată in modulū celū mai revoltătorū și mai sēlbaticū, fără a ținē cătuși de puținū sēma de starea nenorocitei. Bătută până la sânge, aproape sdrobotită, o silesce apoi să părăsescă domiciliulū și, oprindū copilulū de curēndū născutū, o aruncă mai golă pe stradă. Nefericita, neavēndū pe nimenea la care să se pōtă adresa, abia găsesce asilū la o femeie sērăcă din mahala, unde se află și astăzi, lipsită de totū, in starea cea mai miseră, și cu mintea rățăcită in urma faptului de mai susū, astfel încātū, face orī cui o vede, efectulū unei a doua Barbara-Ubric. Soțulū séu însă, einstitulū negustorū P., stăpānescē in totă libertatea casa și restulū din zes tre — trăindū cu concubina, in propria casă a soției sale legitime și nesupēratū de nimeni. Ore legile, ințrebă »Galații,« menite a protege societatea și pe indiviți, menite a susținē și apēră pe cei slabi contra celor rēi, cum și drepturile lorū, nu potū nimicū in casulū de față?

Editorū: Iacobū Mureșianu.

Redactorū responsabilū: Dr. Aurelū Mureșianu

Cursul la bursa de Viena din 19 Februarie st. n. 1885.

Table with financial data for the Vienna stock exchange, including gold and silver prices, interest rates, and exchange rates.

Bursa de București.

Cota oficială dela 5 Februarie st. v. 1884.

Table with financial data for the Bucharest stock exchange, listing various securities and their prices.

Cursul pieței Brașov

din 20 Februarie st. n. 1885.

Table with market prices for Brașov, including exchange rates for various currencies like the Romanian leu and the Austro-Hungarian crown.

Numere singuratiche din „Gazeta Transilvaniei“ se pot cumpăra în tuturia lui I. Gross.

Anunțăm acelor onorați cetitori, cari vor binevoi a se abona la foia noastră de aici încolo, avem încă în rezervă numerii dela începutul anului 1885 prin urmare pot să aibă colecțiunea completă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Advertisement for watchmaking services. Includes an illustration of a pocket watch and text describing the quality and variety of watches available.

Advertisement for Epilepsia treatment. Features a hand illustration and text describing the medical expertise of Prof. Dr. Albert and the success of the treatment.

Mersul trenurilor

pe linia Predeal-Budapesta și pe linia Teiuș-Arad-Budapesta a călei ferate orientale de stat reg. ung.

Large table containing train schedules and fares for routes between Predeal, Budapest, Teiuș, and Arad. It includes columns for train types (accelerated, omnibus) and fares for different passenger classes.

Nota: Orele de noapte sunt cele dintre liniile grase